

Пријоморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАСТОДНЕВНО

ГОДИНА VIII ★ БРОЈ 157. ★ 25. ОКТОБАР 1979.

ЦИЛЕНА 2 ДИНАРА

ИЗБОРНА СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ САВЕЗА КОМУНИСТА СМЈЕШТАЈ УГРОЖЕНИХ ПОРОДИЦА — НАЈВАЖНИЈИ ЗАДАТAK

На изборној сједници Општинске конференције СК, одржаној 16. октобра 1979. године, поред конституисања, избора кандидата на најодговарније функције у организма и тијелима Општинске конференције и усвајања оријентационог програма рада, вођена је расправа о задацима СК на отклањању по сљедица катастрофалног земљотреса, смјештају угрожених породица, унапређењу метода и садржаја рада. Поред чланова Конференције сједници су присуствовали секретари основних организација СК, предсједници друштвено-политичких и друштвених организација и **Вуко Вукадиновић**, секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе.

Образложујући предлог Кандидационе конференције за избор кандидата на најодговарније функције у организма и тијелима Општинске конференције, **Александар Чобреновић** је нагласио да је он резултат претходно усаглашених ставова и оцјена Комисије за кадровска питања

Састав Општинске конференције

У духу Статута СК Црне Горе, Статутарне одлуке Општинске организације СК и Одлуке о критеријима, броју и начину избора чланова Општинске конференције, на изборним састанцима у основним организацијама СК, који су одржани у периоду од 25. августа до 1. октобра, за чланове Општинске конференције СК изabrани су: Љубо Анђус, Илија Андровић, Милан Балевић, Стево Божковић, Шћепан Бурић, Љуба Васовић, Милан Војнић, Дарка Вуковић, Веселин Вулетић, Стево Вукотић, Јован Вушировић, Даница Гргевић, Недељко Дапчевић, Рако Дулетић, Милорад Дулетић, Гојко Зеповић, Блажко Ивановић, Гојко Јовићић, Иво Калоштровић, Боривоје Колиновић, Марко Каписода, Жарко Миковић, Бранка Медин, Трипко Матовић, Милена Марковић, Илија Медиговић, Крсто Марковић, Тодор Митровић, Гојко Митровић, Љубо Пињатић, Зорка Петровић, Раде Ратковић, Нико Рафаиловић, Катица Рађеновић, Лука Радовић, Мирко Станишић, Предраг Тулафић, Ђуро Чупић, Александар Чобреновић, др Војислав Франићевић и Лазар Шољага.

и Општинског комитета СК. Иницијални предлог дат је на сједници Комисије за кадровска питања. Попло се од начела да су оживотворење и досљедна примјена усвојених критеријума, који изражавају класну суштину и са моуправни карактер кадровске политike, битна претпоставка у изградњи и развоју друштва на самоуправним социјалистичким основама, као и од чињенице да од морално-политичких квалитета и способности кандидата зависи садржај, начин рада и усмјереност дјеловања чланства, организација и органа Савеза комуниста. Са иницијалним предлогом за избор предсједника Општинске конференције, секретара и чланова Општинског комитета претходно су упознате све основне организације СК, а потом је био предмет расправе на проширеој сједници Општинског комитета у чијем раду су учествовали предсједници друштвено-политичких организација и извршни секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе.

Сједница Скупштине општине

Дана 19. октобра у просторијама Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“ одржана је заједничка сједница сва три вијећа Скупштине општине Будва на којој су између остalog разматрани и усвојени изјештаји Општинске комисије за процјену штета од катастрофалног земљотреса, о раду Фонда солидарности, план употребе средстава за отклањање посљедица земљотреса, информације о кредитирању индивидуалне стамбене изградње грађана чији су објекти страдали и оштећени 15. априла и 24. маја, предлози одлука о завршном рачуну буџета и резервног фонда за 1978. годину, о усвајању договора о усклађивању личних доходака и критеријума за рјешавање стамбених питања радника. Донијета је и одлука о Општинском друштвеном савјету за обнову и изградњу.

Досљедније остваривати политику и ставове СК

Учествујући у расправи, **Вуко Вукадиновић**, секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе, рекао је да има много сложених и одговорних за датака које ће у наредном периоду морати да рјешавају Општинска конференција и општинска организација СК, у целини. Стицајем околности, брже отклањање и превазилажење посљедица земљотреса, обнова и изградња порушених објеката централна су питања у наредном периоду. Она се морају превлађивати садржајима рада партијских организација, чије ће правилно и благовремено рјешавање представљати проверу наше мобилности, идејно-политичког стања, организованости и спремности да се сукобимо и с најтежим недаћама. У претходном периоду успјешно су решени многи проблеми и стечена веома значајна искуства, која се морају темељије, потпуније и свестраније анализирати, како се убудуће не би понављале слабости, пропусти и недостаци. Око обнове и изградње концентрисаће се и сва остала питања, јер се тиме, истовремено, покреће и питање самоуправне организованости свих субјеката на шег политичког система. Доношењем програма обнове и изградње, што, у ствари, представља доношење планова развоја, мора се постићи да свака радна средина изрази своје потребе развоја, пуну способност и да буде активан чинилац у свим фазама планирања. Не би се смјело десити да се потребе развоја посматрају искључиво с аспекта интереса општине, већ да се организованом акцијом усклађују интереси развоја других општина и шире друштвени интереси, а све организоване социјалистичке снаге, на челу са СК, морају е

фикасном акцијом отклањати разна неповјерења и егоизме који се ту, евентуално, буду испловавали.

Истичући потребу да Општинска конференција редовно анализира сва питања политичких односа у општини, Вукадиновић је даље рекао да је изналажење одговарајућег метода рада пресудно питање за успјешно дјеловање Општинске конференције. То је у директној вези с остваривањем иницијативе друга Тита о унапређењу колективног рада и одлучивања, јачању одговорности и примијени једногодишњег мандата, па самим тим заслужује посебну расправу на сједници Конференције. Првобитно зредну пажњу треба поклонити методу и садржају рада основних организација СК, које морају испољавати већу самосталност и иницијативу, како би ефикасније могле отклонити слабости у својим срединама и брже и досљедније остваривати политику и ставове СК. Основне организације не смiju бити само из вршиоци ставова Конференције и других партијских организација и тијела, већ саме морају испољити креативност и давати иницијативу за рјешавање одређених актуелних питања.

Вукадиновић је, на крају, истакао да је за успјешно остваривање утврђених задатака најнеопходнији предуслов обезбеђење чврстог морално-политичког јединства свих субјеката у општини, по себи у Савезу комуниста.

**ОБАВЈЕШТЕЊЕ
НАРЕДНИ БРОЈ „ПРИЈОМОРСКИХ НОВИНА“ ИЗЛИЋИЋЕ 22. НОВЕМБРА НА ПОВЕЋАНОМ БРОЈУ СТРАНА**

Делегати и гости прате рад Конференције — Снимци у овом броју: Миодраг Тодоровић

ИЗБОРНА СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ СК

Интензивирати рад на програмима обнове

У исцрпном излагању Жака Миковића посебно је истакнуто да у овом тренутку пред цјелокупном организацијом СК у нашој општини стоје велике и изузетно демократне обавезе, за чије извршавање сви чланови СК морају сносити пуну политичку одговорност. И поред веома значајних резултата, који су постигнути у протеклом периоду на отклањању и превазилажењу послеида земљотреса, још увијек се у неким срединама манифестишу одређене слабости — спорост, несналажење и недовољна ефикасност и координација у раду. То нарочито долази до изражaja приликом рjeшавања питања смјештаја и забрињавања угрожених до маћинстава, санације оштећених изградње нових угоšćiteljsko-turističkih капацитета санације и изградње стамбених школских зdravstvenih и других објekata. — Рjeшавање ових виталних питања — истакао је Миковић — мора бити предмет сталне пажње и непrekиднog ангажовањa свih dруштvenih subjekata u општини, на челу са СК, а у toku aktivnosti na сanацијi и izgradnji novih objekata треба организовано прићи пословимa dруштvenog planiranja. Сvi subjekti planiranja moraјu znatno više интензивирати rad na izradi dugoročnih programa obnovе i razvoja, основа dруштveno-ekonomskog развоја u 1980. години и u наредном средњорочном periodu. Da bi se ovi и други prioritetti zadaci mogli uspješno izvršavati, neophodno je obезbijediti bolju, neposredniju i sa držajniyu informisanostu radnih ljudi i građana, и њихov veći uticaj na donošenje odluka.

Обезbijeđeњe смјешtaјa uгрожenih porodiča i daљe је најvažniji zadatak kome se posvećuje izuzetna пажња. Информишући Конференцију o тренутном stanju i напорima који се предузимају na rješavanju ovog problema, Јубо Анђус предсјedник ОК ССРН и предсјedник Комисије за смјешtaj rekao, је да ћe се свim domaćinstvima, koja су остала без krova nad главom, обезbijediti odgovaraјući смјешtaj do maja iduћe godine. Највећi broj domaćinstava ћe biti смјешten u кампу „Каменово“, где постоje одличne могућnosti za организовањe породичнog животa, затim u одmalištima „Praha“ и „Naftagas“ u Bečićima. Обезbijediće se превоз od Budve do Bečića i Kamenova, као и redovno snabđevanje nađeopходним животним namirnicama. Po riјечima Anđusa, привремeni смјешtaj обезbijeđe јe na relativno bezbođan начин, ali se постављa

питањe шta ћe se десити aко оve porodiče u maju iduћe godine буду morale ponovo da se vrate pod шatore i u prikolicu, с обзиром da одmarališne kapacitete треба оспособити za prijem gostiju i normalan rad u sleđe-

dećoj turističkoj сезони?

Рако Дулетић
предсједник ОК СК

Марко Миковић
секретар Комитета ОК СК

Органи и тијела конференције

Након спроведеног изборног поступка u духу одредба Статута Савеза комуниста Црне Горе и Статutarne одлуке Општинске организације СК, Изборна комисија је саопштила да су на најодговорније функције u Општинској конференцији, њеним органима тијелима изабрани следећи кандидати:

За предсјednika Konferencije izabran je Rako Duljetiћ, за sekretara Opštinskog komiteta Žarko Mirković, koji je i do sada sa uspjehom obavljao ovu dužnost, a za članove: Stevo Božović, Ilija Medigović, Lazar Šołaga, Gojko Jovićić, Rade Ratković, Milena Marković, Milan Božin, Marko Kapisoda, Stevo Vukotić i Triptko Matović.

U Komisiju za statutarne pitanja izabrani su: Јубо Лijешевић, за predsjednika, Blagota Kajkić za sekretara, Недељко Дапчевић, Саво Станишић, Мирко Марковић, Драгољуб Вучинић и Мило Рафаилović — за članove.

Nadzorna komisija: Rade Gregović (predsјednik), Владо Дулетић (sekretar), Соња Срзентић, Ђуро Рафаилović и Крсто Борета članovi.

Komisija za kadrovsku pitanja: Stevo Vukotić (predsјednik), Јубо Анђус, Драган Лijешевић Александар Чобренović i Ratko Mitrović.

Komisija za opštene i dруштvene samozastitu: Gojko Mitrović (predsјednik), Radomir Bukićević, Stevo Stjepčević, Стијепо Греговић и Божо Мартинović.

Komisija za predstavke i жалбе članova СК, radnih ljudi i građana: Јован Станишић (predsјednik), Миомир Марсанović, Milan Balenović, Slavka Nedović i Vladimir Jovanović.

Komisija za organizaciju i razvoj СК: Blagoje Ivanović (predsјednik), Krsto Marković, Bojo Gregović, Mila Kuzmanović i Miliivoje Kajnenegra.

Komisija za ideološko-političke i teorijski rad: Pavle Vujović (predsјednik), Јован Вушurović, Olga Delićević, Branika Medin i Milorad Dapčević.

Макнамара на Светом Стефену

Предсједник Међународне banke za obnovu i razvoj Robert Maknamara sa suprugom, koji je početkom oktobra boravio na Svetom Stefanu, posjetio je u pratiци člana Republičkog Izvršnog vijeća Veselinu Buraševiću. Поводом посјете он је изјавио:

Предсједник Svetske banke Robert Maknamara sa suprugom na Svetom Stefanu

— Читам сам о земљотресу i његовим tragичним posledicama za Црну Гору i нашу земљу — изјавио је он tom приликом — али нијесам имао праву sliku o величинi разарањa i posledicama koje je ova katastrofa nani-

IZ RADA МЈЕСНОГ УДРУЖЕЊА БОРАЦА БУДВА II

Развијање тековина Револуције

Удружење бораца Народноослободилачког рата Мјесне заједнице Будва II — истакнуто је на недавно одржаној годишњој скupštini — дјелovalo је u оквиру јединственог фронта организованих социјалистичких snaga, zalagalo се за остваривање циљева револуције, јачање и развијање њених тековина. С обзиром на масовно учешћe u radu delegacija, dруштveno-političkih organizacija, Savjetu Mјесne zaјednice i његовom Izvršnom odboru, Savjetu za васпитањe i brigu o djeci, самоupravnim interesnim zaјednicama i основним organizacijama udruženog rada, може се reći da су борци odgovorili задаћima који су пред њих постављани.

Чиљеница је — речено је u izvještaju o radu — da сe приликом формирањa Odobra пошло од правилнog stanovaštva: da сe обезbijedi шto veći uticaj na tokove našeg dруштvenog razvijanja, и то na taj начин шto сe чланovi Удружењa uključiti u svakodnevnu aktivnost Mјесne zaјednice.

Учесnici u diskusiji — Krsto Marković, Јово Marković, Ivanića Lalić, Risto Bjelića, Blažko Kužman, Jovanka Tatar, Luka Burašević, Marko Zeć, Pero Čakonović, Ilija Jelbanović, Rako Radonjić, Todor Zeć, Niko Dapčević i Boško Bošković — осврнули су се na dvogodišnji rad Удружењa istakli da јe ono постигло значajne rezultate.

U pripremama za Osmi kongres СУБНОР-a Југославије — истакнуто је том приликом — свi članovi Уdruženja su, bez obzira na godine starosti i zdravstveno stanje, rame uz rame sa ostalim članovima Социјалистичког савеза, Синдиката и Савеза социјалистичке оmladine, учествовали u uređenju mјesta, како би Budva dobila što svečaniji izgled.

Посебna пажњa посвећena је обиљежjima из народnooslобodilačkog rata — подигнут је, односно премješten spomenik u Lapčićima i postavljena nova spomen ploča.

Његovanje i razviјaњe re-

OBAVJEŠTENJE ЖИРИЈА ZA DODJEЉИВАЊЕ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ

Obavještavaju сe органијe удруженог rada, radne i друге заједнице, dруштveno-političke i друге организацијe, dруштva, удружења и поједици да могу подносити предлоге за dodjeљivanje Novembarske награде за изузетне заслуге и постигнуте rezultate u области dруштveno - političkog, privrednog i kulturnog razvoja општине.

Predlozi сe подносе Жирију за dodjeљivanje Novembarske награде Скупштине општине Budva naјkasnije do 31. oktobra 1979. године.

rima, и то за дане борца и устанка црногорског народа, за 1. i 25. maj, за Дан ослобођењa naše општине i за 29. новембар. Organizovane су посјете Пљевљима, Грахову, Зубачким Ублима i Сутјесци.

Borci су успјешno izvršavali zadatke u raznim sa moupravnim tiјelima i organizacijama udruženog rada. Na osam сједница, од којих tri u проширеном сastu, Уdruženje је разматralo dруштveno-ekonomskе probleme boraца u Mјесnoj zaјednici, њihovе zadatke u одbrani i самозаштiti, као i u pripremama za дочек туриста u toku сезоне.

У Одбор Mјесnog udruženja izabrani su Krsto Marković, Ivanića Lalić, Risto Bjelićević, Mitar Marković, Rako Radonjić, Niko Stanić, Branislav Milanović, Dušan Ljubića, Todor Zeć i Niko Radulović, u Opštinskom odboru Krsto Marković, Ivanića Lalić, Todor Zeć i Blažko Stanić, a za člana Izvršnog odora Luka Burašević.

Приморске
новине

Лист ССРН општине Будва Уређује: Редакцијски колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жирос-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штамларско предузеће „Обод“ — Цетиће — Преплатна годишња 48 din.; за иностранство двоструко — Рукописи се не враћају.

Предсједник Svetske banke Robert Maknamara sa suprugom na Svetom Stefanu

— Читам сам o земљотресу i његовим tragичним posledicama za Црну Гору i нашу земљу — изјавио је он tom приликом — али нијесам имао праву sliku o величинi разарањa i posledicama koje je ova katastrofa nani-

— Читам сам o земљотресу i његовим tragичним posledicama za Црну Гору i нашу земљу — изјавио је он tom приликом — али нијесам имао праву sliku o величинi разарањa i posledicama koje je ova katastrofa nani-

ИМА РИЈЕЧ: ЉУБО ЛУЧИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК САВЈЕТА МЈЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ БУДВА II

Средства треба намјенски користити

Мјесна заједница Будва II једна је од наших пет друштвено-политичких заједница у којој се најдаље пошло у омогућавању грађанима да одлучују о свим битним питањима — било да се ради о заједничким или појединачним интересима. О томе на којим су пословима ангажовани служба, самоуправни органи и тијела у Мјесној заједници разговарали смо с предсједником Савјета Љубом Лучићем.

— Прворазредни задатак и највећа брига тренутно нам је смјештај тада незбринутих домаћинстава и лица — рекао нам је Лучић. — Као што је поznato, угрожено становништво смјештено је, углавном, у приколице и виле ЗЕПС-а, у првијориј направљене бараке а поне које јој подша тором! Пошто се налазимо на пра гу зиме морамо тражити нека боља рјешења. С тим циљем израдили смо програм смјештаја и упознали с ним због рове грађана у селима и при обалним насељима.

Треба обезбиједити смјештај за око 60 породица. Ери гу о томе води Комисија за смјештај која је формирана на нивоу Мјесне заједнице. Програмом је предвиђено да необезбиједени грађани, а то су претежно они који још увијек живе у приколицама, буду смјештени у Одмаралишту „РОХ“ у Бечићима. Но, око тог смјештаја има доста проблема због удаљености вила и немогућности спремања хране у њима. Није искључујуће да се неће плаћати и нека симболична кирија, бар за лица која остварују приходе. На Комисију за смјештај велики је притисак од стање стамбено необезбиједених подстапара. Мислим да би се око њиховог смјештаја требале позабавити и основне организације удрженој рада. Заједничким напорима лакше би се нашла боља рјешења и за ову категорију грађана.

Када је ријеч о смјештају становништва, сматрам да треба апеловати и на солидарност грађана чији су ста нови поштећени од стихије. Не звучи баш симпатично када се у југословенској јавности чује или прочита да имамо нештећених око 6000 кревета у приватном сектору а да толико кубуримо око смјештаја шездесетак породица. Хтјели ми то или не, мора се поставити питање: шта је с нашом, да тако кажем, мјесном, комисијском, сопственом солидарношћу?

Друго питање на коме смо сада ангажовани јесте прикупљање и лагерисање имовине која је стигла или набављена из Фонда солидарности — шатора, приколица и ћебади — што је била дата на употребу угроженом становништву. Чим се стекну услови да дотичној фамилији више није потребна, та имовина се враћа Мјесној заједници која преузима даљу бригу о њој. Повратак шатора већ је у току, а и приколице ће се почети враћати

Љубо Лучић

чим домаћинства санирају своје станове и куће.

Санација врло споро иде, управо санациони радови још увијек нису почели. Ми имамо 41 породицу чији су друштвени станови с мањим оштећењима, али нису уселиви. Када би се санација убрзала било би мање проблема у погледу обезбијеђења сигураног крова за зиму.

Кредите одобрава надлежни орган Банке, која је тражила помоћ од мјесних заједница за провјеравање чије су наведених у документацији која је приложена уз захтјеве за добијање кредита. Наша Мјесна заједница одржала је два састана Савјета, којима су присуствовали и представници свих друштвено-политичких структура Мјесне заједнице. Било је потешкоћа у неким случајевима, када се појединачнима морало оспорити право на кредит или бесповратну помоћ. Запажено је да су даване нетачне изјаве како су дотични грађани живјели на подручју Мјесне заједнице, док потврде СУП-а о мјесту њиховог боравка говоре супротно. На основу таквих нетачних изјава појединачни су испословали и неповратну помоћ из Фонда солидарности. Сасвим је сигурно да ће овакве и сличне грешке бити исправљене. Има примјера да они који се нису могли уклопити у критеријуме за додјелу бесповратне помоћи или кредита, добијеју на средства враћају.

Врло је важно да се нарачунаху оних који су оштећени од земљотреса не провуче неко ко нема право на помоћ. Задатак је сваког грађанина да буде контролор да добијена средства буду намјенски утрошена и искоришћена.

Разговор водио
Владимир СТАНИШИЋ

Беспарница кочи планове „Монтенегротуриста“

„Монтенегротурист“ је у веома тешкој ситуацији. Како остварити план санације и изградње питање је које заокупља пажњу у овом колективу. Судећи пре ма садашњој ситуацији, постоји оправдана бојазан да рокови неће бити поштовани, што би имало тешке последице по даљи развој туризма на овом дијелу Јадрана. Наиме, већ је постигнут договор о продаји капацитета у објектима који су оштећени и обожени јутром бојом и дата је чврста гаранција да ће они бити санирани до маја идуће године, када у њих треба да стигну први гости из иностранства, али кочница је новац а њега у овом тренутку нема.

ДУГОВИ

У разговору које су представници „Монтенегротуриста“ и УТРО „Бока“ из Херцег-Новог водили с представницима Скупштине и Фонда за обнову и изградњу пострадалог подручја Црне Горе све недаље су изашле на видјело.

„Монтенегротурист“ је након земљотреса добио свега 30 милиона динара, и то од Републичког фонда заједничких резерви — рејкоја нам је Петко Митровић, помоћник директора Интерне банке“. Но, и тај износ ће бити смањен на 22 милиона, с обзиром да је много оних који треба да од доста скромног колача овог Фонда узму дио. Тај новац смо утрошили на личне дохотке и тиме подмирили само дио, јер, примјера ради, ове године ћемо се за плате нашим радницима задужити 280 милиона динара.

Ипак, највећи је проблем што нема новца за гдјери да се оправљају трошкови. Тако, на пример, „Комграп“, „Енергопројект“ и још неке фирме завршиле су рушење и рашчишћавање објеката који су страдали у земљотресу, али за тај по

сајош нису плаћени. За подмирење дугова потребно је 65 милиона динара. Исто толико новца недостаје за плаћање обављених послова за геофизичка и геомеханичка испитивања која су обављена, као и за израду санационих пројеката.

— Из Фонда за обнову и развој Црне Горе „Монтенегротурист“ је требало да добије 280 милиона динара, али још ни динар није приспио на наше рачуне — истиче Митровић. Представници Фонда су нам саопштили да републике и по крајине још нису дале своје учешће, тако да се подјела не може извршити.

САНАЦИЈА И ИЗГРАДЊА

Оно због чега се овде највише стрепије јесте санација оштећених објеката — да ли ће она бити завршена на вријеме, то јест до маја идуће године.

— Планирали смо да до почетка туристичке сезоне санирамо 3800 лежаја у Улцињу, Сутомору, Бечићима

и Тивту — каже Мишко Брајло, помоћник генералног директора. — Инострane туристичке агенције ће слати у мају своје госте и ми их морамо дочекати.

— Ими ће веома тешко, мишљења је Петко Митровић. За овај посао потребно је милијарду и 50 милиона динара, а новаца не ма. Грађевинска предузећа траже мјенице и гаранцију. Поучени искуством када су били у питању радови на рушењу и уклањању оштећених објеката и на испитивању терена, грађевинари одбијају да уђу у посао. А свако кашњење може скупо да нас стаје.

У „Монтенегротуристу“ су скептици и када је упитану изградња седам нових хотела у Улцињу, Бару, Петровцу, Светом Стевану, Будви, Тивту и Цетињу са укупно 2500 кревета. Само да би се затворила конструкција финансирања, потребно је преко милијарду динара, а за коначну изградњу и много више.

С. Г.

ИЗ МЈЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ СВЕТИ СТЕФАН

Чека се на реализацију планова

На подручју Мјесне заједнице Свети Стефан, велики број грађана остао је без својих домова, па су привремено смјештени у Одмаралиште косовских ратника у Каменову, где ће провести зиму.

— Додијељени су кредити и бесповратне помоћи онима који су стекли на то право, али изостаје активност на санацији оштећених и градњи нових домаћина — каже Владо Кажанегра, секретар Мјесне заједнице Свети Стефан. — Јудији једноставно не могу да раде, јер још увијек нису усвојени урбанистички планови на које се чека. Наиме, Биро за пројектовање из Београда урадио је детаљни урбанистички

план Пржна, Каменова, на сеља Трап и Подличак. Стручњаци овог колектора су дуже времена овде боравили, сагледали потребе становништва и сачинили планове који су, по очијени многих, изузетно добри. Међутим, ту се садастало. Чека се на ревизију планова, како би их Скупштина општине усвојила. Ми у Мјесној заједници ни смо обавијештени зашто се касни, а грађани су нестриљиви, што је и разумљиво. У најтежој су ситуацији они који су остали без крова над главом, а посједују своје плацеве. Они би одмах пришли градњи нових домаћина, јер су добили кредите, али сада су планови кочници.

Г.

У октобру нова бушотина

Истраживање нафте у водама Јужног Јадрана интензивно се наставља. Управо су завршена геофизичка и сеизмичка испитивања која су обављана са норвешког брода „Поларбјерн“ у сарадњи са једном француском фирмом. Материјал је послат на брод у електронске центре у Хјустону и очекује се да она буде обављена до краја овог мјесеца. Већ половином октобра требало ће да се одреди место где ће бити лоцирана нова бушотина.

Да се укратко подсјетимо: испитивања нафте у Јужном Јадрану почела су још 1973. године. Овај посао заједнички изводе котарски Југопетрол и америчка фирма из Окленда. Недавно се укључила још једна велика компанија — Шеврон, такође из САД. У првом покушају нафта није пронађена, али досадашња испитивања показују да би у водама Јужног Јадрана могла да

се пронађе. Подаци добијени у току истраживања говоре да стиже на морском дну имају изразито својство акумулације нафте и гаса, али да су поједине геолошке џе лине толико неуједначене да је немогуће да се провjerје једном бушотином. Горњеокеански анхидристички слој, за који се до сада није знало да постоји у Јадранском мору, даје Јужном Јадрану тектонско обиљежје и сврстava га у нафтоносну зону.

Према обавијештењима која смо добили у Југопетролу америчка фирма је у овај посао до сада инвестирала око 12 милиона долара, а рачуна се да ће бити утрошено још око 25 милиона. Све трошкове сноси америчка фирма, а уколико би се нафта пронашла у комерцијалним количинама остатак дохотка би се дијелио у пропорцији 51:49 у корист Југопетрола.

Сједница Штаба: Не смије се одлагати ништа што је планом предвиђено

Прва сједница штаба

Сједница Општинског штаба „Јединствени у одбрани и заштити Будва 79“ — у саставу Чедо Јелушин (командант), Пере Кнежевић (замјеник команданта), Гојко Лијешевић, Љубо Анђус, Љубо Рајеновић, Мијо Јањушевић, Војо Куљача, Загорка Радуловић, др Војо Франчићевић, Крсто Марковић, Стево Божовић, Душан Вукадиновић, Блажко Ј. Станишић, Предраг Ђулафић, Жарко Миковић, Блажко Ивановић, Иво Кајаштровић, Бранка Медин, Павле Јовић, Рако Дулетић, Владимира Јовановић, Јанко Минић, Бранка Вукичевић, Стево Кажанегра, Светозар Радуловић, Вељко Медин, Милан Клајић, Вукашин Марковић, Нико Рафаиловић, Владо Кажанегра, Крсто Вукотић, Нада Поповић, Владимир Поповић и Саво Вуксановић — одржана је 6. октобра у присуству пуковника Новака Масловарића, члана Републичког штаба акције.

— Треба искористити Акцију — рекао је Чедо Јелушин — да се обиђу све настрадале породице и види где ће оне провести зиму. Акција је погодан тренутак да се позву грађани на добровољно давање крви. Ово је прилика и да се испитају могућности за рад клубова радио-аматера и фотоаматера.

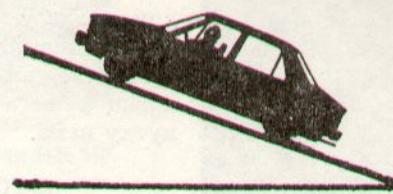
Секретар Џомитета Општинске конференције СК Жарко Миковић је рекао да треба утврдити број по родица које очекују смјештај, где оне тренутно станују, да ли се санира или гради кућа, да ли је, ако се станује у кући, она обиљежена жутом или црвеном линијом, као и друге важне чињенице. Говорили су још Љубо Анђус, Милан Клајић и Вукашин Марковић.

Новак Масловарић је подсјетио чланове Штаба да лоше временске прилике не симју да утичу на организовано вођење акције, као и да се због тога не може одлагати ништа што је планом предвиђено.

ЈЕДИНСТВЕНИ У ОДБРАНИ

У мјесној заједници Будва I

У Мјесној заједници Будва I одржан је састанак Одбора за народну одбрану и друштвену самозаштиту, на коме су присусти упознати са задатком акције. Сачињен је списак лица која су се добровољно пријавила да дају крв. То су Душан Вујовић, Саво Вуксановић, Ненад Марковић, Божидар Мазарак, Божидар Мартиновић, Милан Клајић, Ђуро Мартиновић,

Марко Ивановић, Марија Крута, Пере Франета, Славко Јовановић, Веселин Јовановић, Војо Головић, Драгиша Голубовић, Ратко Рајковић и Даница Јелунин. Снимљено је комплетно стање у вези зимског смјештаја и сакупљања шатора који се ненамјенски употребљавају.

Штаб и Одбор Мјесне заједнице извршавали су задатке и послове који су дати супозицијама од Општинског штаба Цивилне заштите. У центру града „порушен“ је пет стамбених зграда, где је „погинуло“ осам, а „повријеђено“ 13 лица. Хотел „Аvala“ захваћен је „пожаром“. Том приликом „погинуло“ је шест „повријеђено“ осамнаест лица. Пекара је „порушена“ — било је шест „мртвих“ и седамнаест „рањених“.

Под шатором: Упознавање са задатком акције

„Људи — жабе“ — сп

...На обали спремни за борбени задатак стоје „људи жабе“ — обвезници Територијалне одбране и омладинци, тек обучени рониоци. Дјелују самоуверено, али се код млађих осjeћа мало нервозе. То је узбуђење пред први „борбени“ задатак.

Поред скривених „замака“ и „изненађења“, које „непријатељ“ припрема, испријећи се немирно море са својим људима.

Проверава се опрема — флаши са кисеоником, инструменти и све остало — да би задатак био потпуно извршен. Овдје је свака ситница карика у заједничком ланцу цјелокупне акције.

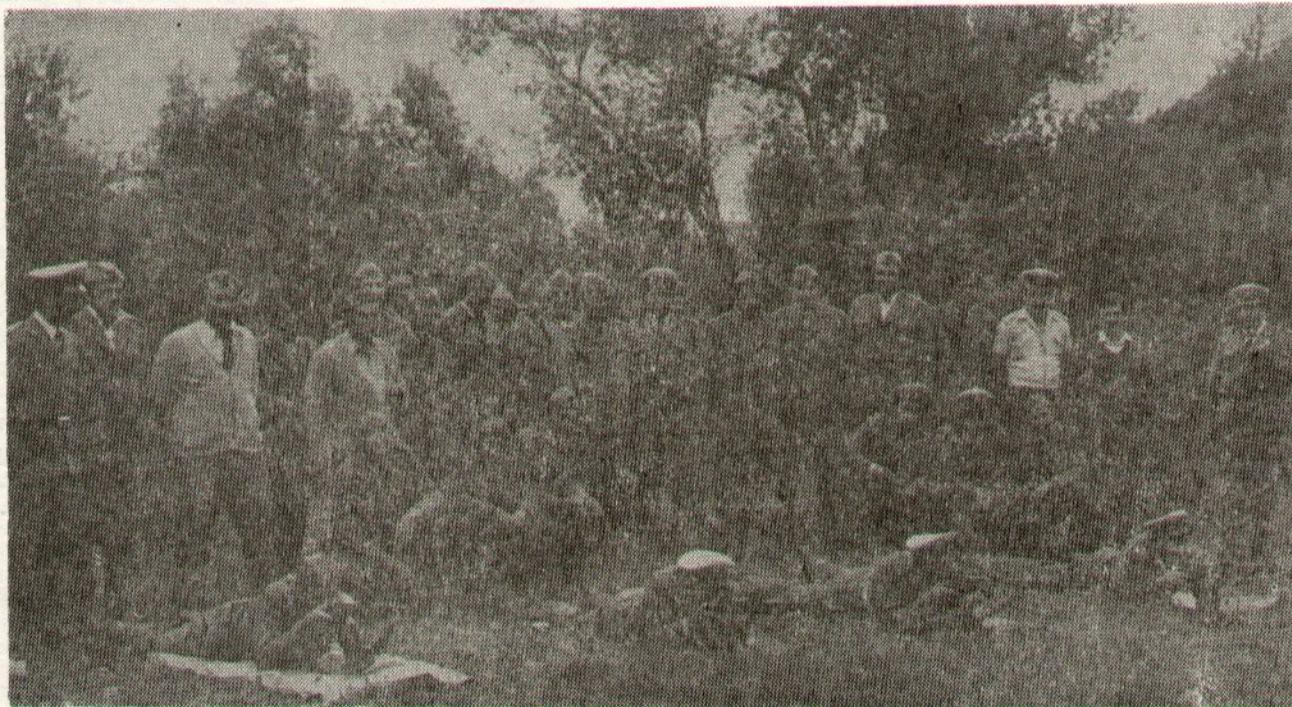
Команда: „Ускаки! означава по

четак извршења А он је компликтраја у сковитији испитивања дна и „минских сваких промјену, с

Пролазе мин своје „госте“ и њија лица чланова Јате: хоће ли у нико да затаји. У пе зависи од умјетности

Напокон, први се још мало... и дајање, а онда пропорт: „Задатак је потпуно успјела“

Све

На стрелишту

Рониоци на задатку

Масовно учешће омладине

Дана 6. октобра у раним јутарњим часовима млади су се окупили испред Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“, где је начелник Територијалне одбране Пере Кнежевић одржао краће пре-

давање на тему „Улога и задаци Територијалне одбране у систему општенародне одбране“. Након тога млади су се упутили преко Топлице, према Јајце, а по повратку у сали Основне школе одржано је

гађање из ваздушне пушке.

У поподневним часовима омладинци — припадници јединице лаких ронилаца при Територијалној одбрани извели су претраживање сидришта у градској луци.

Киша, која је још у току ноћи почела упорно да лије, само је отежала акцију у Петровцу, али није могла да спријечи њено извођење. У рекордном времену мобилисан је вод припадника Територијалне одбране и резервни састав службе

јавне безбедност и школе „Мирко“ ће се на вријеме мјесто.

Предвиђено је ученици ангажујуја и финализација

У Петровцу — беспреп

И ЗАШТИТИ – БУДВА '79

њетос изводиле омладинске бригаде.

Припадници Територијалне одбране и чланови резервног састава јавне безбедности, послије стручних предавања и извођења бојевог гађања, прикључили су се младима.

Комисија за смјештај становништва и Одбор за територијалну од

брзу разматрали су проблем смјештаја становништва које је остало без крова над главом, а таквих има прилично — 20 породица чека решење за смјештај. Он ће бити обезбиђен у одмаралиштима „Електродистрибуције“ у Буљарици, ПИК-а „8. септембар“ — Лебане и пет вила у Перазића Долу.

Одржана је ванредна сједница

Према добијеним супозицијама на подручју Мјесне заједнице Будва II, услед „бомбардовања“, дошло је до знатних „општећења“ и „жртава“. Дјелимично су „страдале“ хале Јадранског сајма, а у цену тру Мјесне заједнице „порушене“ је пет стамбених зграда. При томе је осам лица „изгубило живот“, а 13 је „лакше“ или „теже“ повређено. Хотел „Парк“ је „захваћен пожаром“ — има 16 „мртвих“ и 18 „повређених“. „Онеспособљена“ је трафостаница и „општећена“ Јадранска магистрала.

Одбор за народну одбрану Мјесне заједнице одржао је ванредну сједницу и упутио у „општећене“

хале „Јадранског сајма“ групу за прву помоћ из састава чете Цивилне заштите и ангажовао специјализовани грађевински екипу ради „санације“. Вод Цивилне заштите и ватрогасна јединица упућени су ради пружања прве помоћи „повређенима“ и њиховог смјештаја. До „оспособљавања“ трафостанице коришћен је привремени агрегат.

На „општећеном“ дијелу магистрале саобраћајци су привремено „регулисали“ саобраћај, а екипа Комуналног предузећа са одговором јућом механизацијом ангажована је за оспособљавање „општећеног“ дијела магистрале.

СА СЛЕДНИЦЕ ИЗДАВАЧКОГ САВЈЕТА

Петровачке јесење приредбе

Средином октобра у Петровцу је одржана културно-забавна туристичка и спортска манифестација под називом „Петровачке јесење приредбе“, чији су организатори Друштво пријатеља Петровца из Београда и Мјесна организација ССРН.

У току осам дана Петровчани и њихови гости имали су прилику да виде изложбу посвећену туристичким достизнућима овог места, да присуствују отварању спомен-плоче пионирском петровачком туризам и најзад хумористичкој вечери. Жарко Цвејић, првак Београдске опере, имао је солистички концерт, а наступио је и фолклорни ансамбл „Кањаш“, аматери из Петровца и естрадни умјетници.

У оквиру приредби др Аника Сковран одржала је предавање „Спасавање и очување културно-историјских споменика Црне Горе“, професор др Михаило Николић говорио је о заразној жутаци, а др Мирослав Лукетић о историји Петровца и паштровског краја. Предавање мр Лазара Шољага носило је назив „Даљи развој туризма на Црногорском приморју у новим условима“, а предавање професора Станислава Јефтимијадеса „Пројектовање и изградња пруге Београд—Бар“. У згради новог Друштвеног дома приказан је и филм „Црногорско приморје и културно-историјски споменици“.

Веома узбудљиво било је и на спортским теренима. Одржан је турнир у шаху и тенису, наступили су каратисти, а одржан је и фудбалски сусрет на новоизграђеном стадиону.

Чланови Друштва пријатеља Петровца из Београда боравили су све време приредби. Пријатељство између Петровчана и Београђана датира још из 1923. године, када су београдски студенти први „открили“ Петровац као туристичко место. У предратним и послератним годинама то пријатељство његовано је кроз посете и друге облике сарадње, а прије двије године дошло је до оснивања Друштва пријатеља Петровца.

— Приредбе ће постати традиционалне и оне имају за циљ продужење сезоне на зимски период, развијање и његовање туристичке и других видова сарадње Петровчана с мјестима у унутрашњости земље — рекли су нам у Мјесној заједници Петровца.

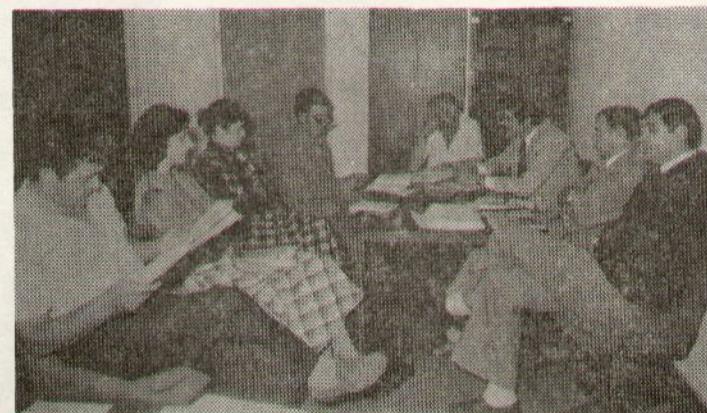
С. Г.

„Приморске новине“ у правој функцији

Два питања су била присутна на сједници Издавачког савјета „Приморских новина“: анализа и оцјена листа и његове материјално-финансијске прилике. У вези с првим питањем исцрпно излагање поднио је предсједник Савјета Павле Вујoviћ, који је са доста чињеница и конкретних примјера дао анализу око шеснаест бројева листа. И други чланови Савјета, односно учесници у расправи: **Лидија Срзентић др Војо Франичевић, Мишко Вугделић, Љубо Анђус, предсједник Општинске конференције ССРН, и Милован Пајковић**, главни и одговорни уредник, активно су се укључили у оцјену бројева о којима је ријеч.

Сви учесници били су јединствени да су „Приморске новине“ биле у правој функцији: да су добро, објективно и правовремено информисале о свим најзначајнијим питањима из друштвено-политичког живота општине; да су доста ангажоване — окренуте радним људима и грађанима и њиховим проблемима. Позитивно је оцјењено изlaganje на шапирографију овог листа и његово писање у вријеме послиje 15. априлског разорног земљотреса, односно његово касније информисање на отклањању посљедица од земљотреса. Било је још других сличних оцјена и запажања.

Изречене су и неке критичке примједбе, којима је на редним бројевима Редакција треба да поклони потребну

Сједница Издавачког савјета

пажњу. Више него до сада треба писати о социјалним случајевима, којима је помоћ заједнице неопходна. Затим, више простора у листу давати радним људима и грађанима, где би они износили мишљења и предлоге за појединачна питања. Иако је било прилога критички интонирања, препоручује се да у будуће буде више таквих текстова. Примијеђено је такође да су извјештаји и информације с појединачних састанака и скупова предугачки. Као и на претходној и на овој сједници било је ријечи да „Приморске новине“ морају имати сарадника из Петровца. Истакнуто је да су у досадашњим бројевима пољо привреде и село прилично за постављени. Знатно више пажње лист мора посветити проблему очувања човјекове средине, јер, како је конста-

товано, свједоци смо да се за гађивање врши свуда — где од се човјек окрене.

О материјално-финансијској ситуацији „Приморских новина“ исто тако се доста говорило. Чланови Савјета су информисани да је у овом погледу било одређених тешкоћа, али су средства, ипак, проналажена, те је лист несметано излазио. У вези с његовим финансирањем предложено је да би већ идуће године требало ићи на сигурније изворе, и то тако што би се формирала самоуправна интересна заједница за информисање, преко које би се и средства добијала. Закључено је, на kraju, да постоји потреба да се „Приморске новине“ кардровски ојачају с једним новинаром и дактило графом, ради чега им треба обезбиједити већа средства од садашњих.

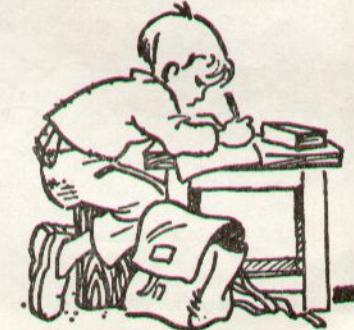
МАЛА ХРОНИКА

ОБРАЗОВАНИ СТРУЧНИ АКТИВИ...

Наставничко вијеће Основне школе „Стјепан Митров Јубиљ“ донијело је одлуку о образовању стручних актива наставника. У овој школској години радије активи наставника разредне наставе, матерњег језика, математике и физике, биологије и хемије, историје и географије, као и активи естетских дисциплина. На првим састанцима стручних актива усвојије се програми једногодишњег рада.

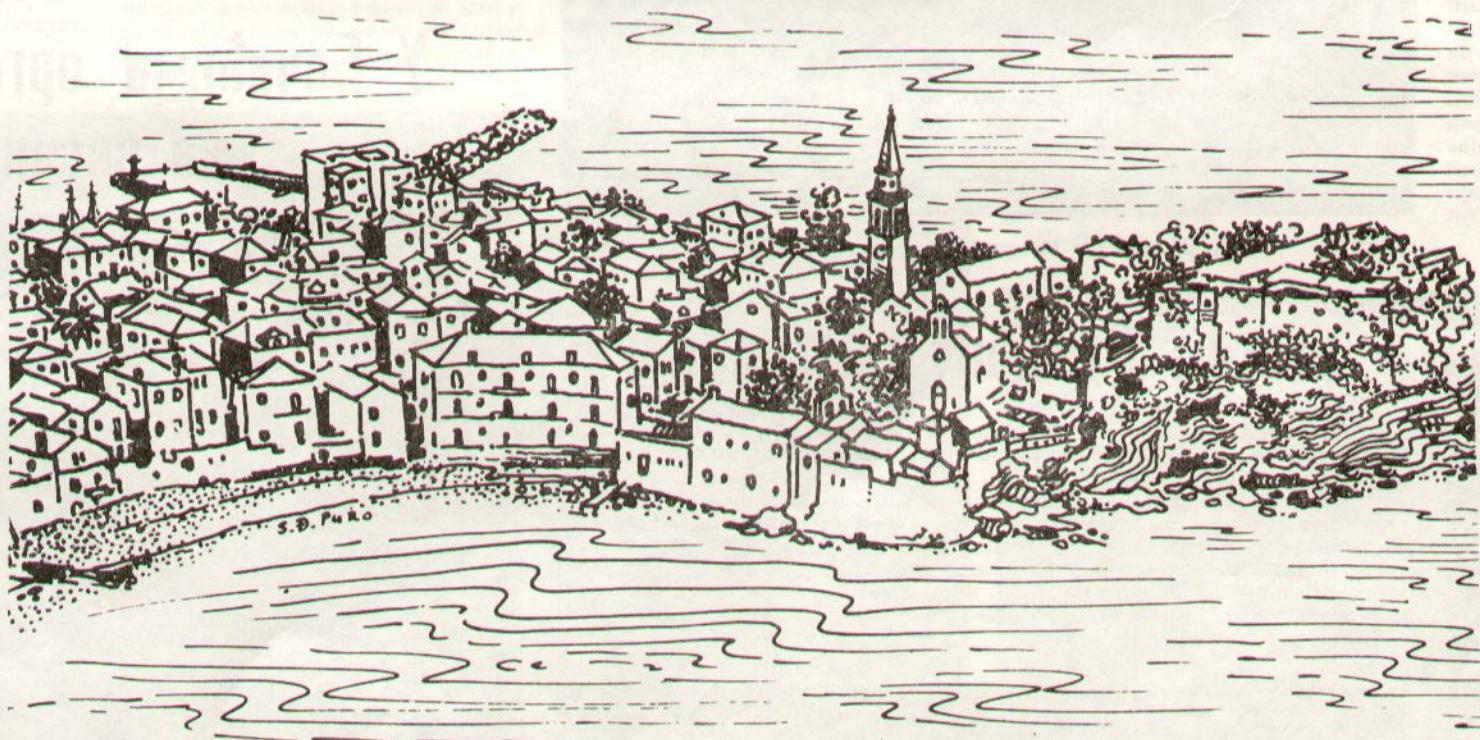
САВЈЕТ РОДИТЕЉА...

У циљу остваривања чврше сарадње између породице и школе и непосредне помоћи родитеља у реализацији задатака васпитања и образовања, основан је Савјет родитеља. Он ће, поред текућих питања, анализирати успех и владање ученика, њихово учешће у ваннаставним активностима, проналажење погодних облика сарадње дома и школе, материјални положај школе, а разматраће предлоге и сугестије је родитеља.

... И ПЕДАГОШКИ АКТИВ ...
Формиран је Педагошки актив, који се, као стручни орган школе, бавио примјеном наставног плана и програма, осавремењивањем наставе, стручним, педагошким усавршавањем наставника, организовањем посјета другим школама у циљу размене искустава, сређивањем посјета другим школама, претплатом на стручну и педагошку литературу и марксистичким образовањем наставника.

М. Тановић

Слободан-Пуро Ђурић: Стари град

НОД НАДЗОРОМ РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

Рашчишћава се Стари град

Стари будвански град, који је пуних шест мјесеци био пуст оживио је средином октобра. Истина, у њега се нису вратили становници, јер за то нема услова, али се чује жагор, прича и пјесма.

У Будву је стигла омладинска радна бригада „Ђурић Пуцар — Стари“ из Босне и Херцеговине који чини 40 тесара, зидара, техничара и људи других професија. Стигли су из 22 града ове републике да би помогли у обнови пострадале Будве.

Како смо обавијештени у Мјесној заједници Будва I, они ће мјесец дана радити на рашчишћавању града и обез-

беђењу објеката који су склони паду. Њима ће помагати мјештани — њих око стотину биће распоређено у неколико група. Пошто бригада заврши посао, биће омогућено кретање кроз стару Будву и моћи ће почети радови на санацији који ће бити поверили специјализованим грађевинским екипама.

Треба напоменути да ће млади, који долазе у организацији централних комитета Савеза социјалистичке омладине Босне и Херцеговине и Црне Горе, све послове изводити под надзором Републичког завода за заштиту споменика културе.

Г.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБЕ

УЗ 125-ГОДИШЊИЦУ РОЂЕЊА МИХАИЛА ПУПИНА

Читав свет је његов дужник

Михаило Пупин рођен је 8. октобра 1854. у Идвору, Венецији у осамнаестој години укључио се у акцију Уједињење омладине српске, дошао у сукоб са аустријским властима и морао да напусти Панчево. Школовање је наставио у Прагу, где се, такође, истакао у ослободилачком покрету чешке омладине.

Као двадесетогодишњак упутио се у Америку, где је у прво време радио у коњушини, затим као пољопривредни радник, па на истовару и бојадисању бројева, најзад у фабрици двопека. Упоредо је похађао школу и показао живо интересовање за математику, геометрију, историју, књижевност, музику и политику. Потиче је да се дружи с људима разних животних и филозофских опредељења, етничких и расних припадности и разните политичке занимања.

Као одличан и талентован ученик Пупин је добио стипендију за студије математичке физике у Кембриџу, а затим и експерименталне физике у Берлину код физичара Хелмолова. Студијски изучавања су му донели диплому доктора математичке физике. Вратио се у Америку у ери борбе за афирмацију и примјену електричног струја као основне погонске енергије, па и на врхунцу борбе између присталица једносмерног и наизмјеничног струја.

Први велики проналазак Пупин је пријавио као четрдесетогодишњак, 1894. На осмогодишњака такозваних

Михаило Пупин

ској, Њемачкој, Швајцарској и Француској обогатио га је многим сазнањима о другим народима и особеностима њиховог живота. Хелмхолц му је помогао да заокружи стручно знање и експерименталног рада у лабораторији учењу у суштину идеје Фарадеја и Максвела, да, најзад, схвати шта је светлост. У тридесет и петој години живота напустио је Берлин са дипломом доктора математичке физике. Вратио се у Америку у ери борбе за афирмацију и примјену електричног струја као основне погонске енергије, па и на врхунцу борбе између присталица једносмерног и наизмјеничног струја.

Послије анексије Босне и Херцеговине Пупин је позвао све јужне Словене да дигну глас протеста и траже подршку америчке јавности, а сам се ставио на чело Средишњог одбора српских организација у Америци за помоћ завичају.

Струја луталица направљена је електрични резонатор помоћу којег се преко исте жице — проводника — могу истовремено преносити вијести на различитим таласним дужинама, што је нашло огромну примјену у бежичној телеграфији. Затим је почeo да се бави X-зрацима и у априлу 1896. објавио такође велико откриће — секундарне X-зраке („Свако тијело изложен дјељству X-зрака из сеbe зрачи те исте зраке“) које је имало огромног значаја у научном примјени.

У марта 1899. Пупин је са општијија јавности свој четврти по реду велики проналазак — математичку разраду теорије о преносењу телефонских разговора путем других спроводних жица помоћу калемова који појачавају индукцију жице, такозвану „пупинизацију“.

Михаило Пупин је за свој научни рад добио многа признања широм света, међу којима и пет златних медаља: Франклинову, Хербертову, Единсонову, Вашингтонову и Чон Фрицову. Био је председник Академије наука града Њујорка и истакнути члан Академије наука Сједињених Америчких Држава. У vrijeme првог светскog rata izabran je za članu Društva savjeta za naučna istraživanja i postao predsednik njegovog Komisije za aeronaustiku.

Послиje aneksije Bosne i Hercegovine Pupin je pozvao sve jugoistočne Slovene da digne glas protesta i traže podršku američke javnosti, a sam se stavio na чело Srednjeg odora srpskih organizacija u Americi za pomoc zavicaju.

Омладинци на стрелишту

ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА

Од 1 до 1.000.000

Прича се да је у основној школи у којој је учио деветогодишњи Карл Гаус (1777 — 1855), који је касније постао чуveni matematičar, уčitelj на једном часу задао ученицима да izračunaју zbir svih prirodnih brojeva од један до сто, то јест:

$$1+2+3+4+\dots+97+98+99+100$$

Гаус је одмах казао резултат. Он је, наиме, сабрао први број с последњим (један са сто) други с претпоследњим и тако даље и видио да zbir сваког пара бројева износи 101, а како таквих парова има педесет, то ће, према томе, zbir свих тих бројева износити 5050.

Када ово имамо у виду неће нам бити тешко да izračunamo koliko износи zbir $1+3+5+7+\dots+995+997+999$. Предњи zbir можемо представити у сљедећем obliku:

$$(1+999)+(3+997)+(5+995)\dots$$

Оваквих парова сабирача биће 250, јер у прво хиљади непарних бројева има 500, а сабирајмо два непарна броја. Поншто zbir у свакој загради износи 1000, то ће тражени zbir износити 250.000.

Напријед наведени начин можемо искористити и приređeavanju nešto težkih zadataka: како пронаћi zbir свих parnih бројева од 2 do 1.000.000, затим zbir свих бројева djeљivih sa 10 почев од броја 10 do броја 10.000. Evo rezultata, a vi se pomozite i proknajte kako се do њих dolazi.

1) Zbir свих parnih бројева од 2 do milion iznosi 250.000.500.000.

2) Zbir са бројева djeљivih sa od 10 do 10.000 iznosi 5.005.000.

ПОГАЂАЊЕ ЗАМИШЉЕНОГ БРОЈА

Zamislite jedan broj, oduzmite od њega, ostanak dvostrukite i tomе dodaјte zamisljeni broj. Rezultate rezultat, a ja ћu pogoditi koji се broj bili zamislili. Evo kako: Saopštenom rezultatu treba dodati 2, па ono што се добије podijeli s 3. Kolичник не бити замишљени broj.

Primer: — Zamisljen je број 16; 16 — 1 = 15; 15

$$\times 2 = 30; 30 + 16 = 46.$$

Pogađam: $46 + 2 = 48; 48 : 3 = \rightarrow 16$.

Објашњење поступка: — Zamisljeni broj označimo sa „x“, a затим izvršimo потребне операције prema zahtjevu zadatka:

$$x - 1 = (\times - 1), 2 (\times - 1) + 2.$$

Rезултат: $2 \times - 2 + x$, то јест $3x - 2$.

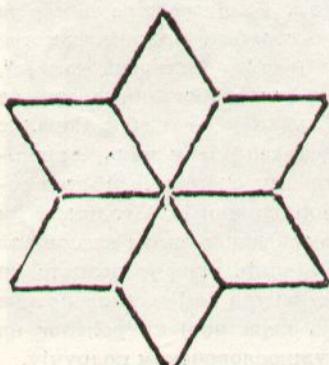
Dodatajući ovom rezultatu 2 добија се $3x$, па podijelivши poslednje sa 3 добије се замишљени broj „x“.

ОД ЗВИЈЕЗДЕ — РАМБ

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

Сиријус и пратилац

Шестокраку звијезду, сачињену од 18 полидрвца треба помјерати само шест полидрвца претворити у шест подударних ромбова. Ако се нијесте досетили, ево рјешења:

Сиријус је најсјајнија звијезда у нашем небу и зато није неobično да се његов положај и особине од давнина изучавају. Још у старом вијеку доста тачно су одредили положај Сиријуса. Када је 1718. године Халеј упоредио положај Сиријуса, Алдебарана и Арктуруса са резултатима мјерења старих Грка 16—18 вјекова раније, уочене су разлике од око пола степена. То је била превише велика разлика у положајима да би се приписала грешкама старих астронома, и зато је Халеј дошао до закључка да се и звијезде појмјерају на небу и мјеријају међусобни положај. Дакле, звијезде стајачице, како су их раније звали, покретне су! Халеј је овако размишљао: ове звијезде су највише примјетне на небу и вјероватно су најближе Земљи и, ако оне имају сопствено кретање у простору, тада их ми најлакше можемо примјетити. Халејев закључак довео је до револуционарних промјена у астрономији.

Сиријус је дао могућност човјечјем уму за једну блиставу победу — створена је астрономија невидљивог. Ево како.

Басел је пажљivo анализирао кретање Сиријуса међу звијездама и 1834. године је примјетио да се та звијезда не креће по правој линији (у ствари, требало би да се креће по великом неbeskom луку, али он се из мале размаке може замисленити правом) него описује таласасту линију. Поставило се питање: како то objаснити? Рјешење је нашао

тек послиje десет година: око Сиријуса налази се невидљиви пратилац, који је обилази за око 50 година, на растојању 20 пута већем од даљине Земља — Сунце и то изазива таласасто кретање. Као бисмо то objасnili? Узимамо да се крећу кола, и посматрајмо točak, на чијем rubu се налази једна pjera. Центар тачка се праволиниjski krene, a pjera opisuje talas. U prostoru се праволinijski krene težkijste sistema Сиријус pratiila, a Сиријус, који једино види, krene се kривolinijski.

Басел је, dakle, pronao jedno nevidljivo tijelo. Ali, nije trebalo dugi chekati da ono буде vidljivo. Trideset prvi januara 1862. године Amerikanac Klark je pored Сиријуса primijetio — naравno, teleskopom — једну slabu zvjezdicu. Interesantno da је њен положај odgovara teorijskim predviđanjima — dakle, potvrdili су се Baselovi zaključci.

Pratilaц је veoma blizu белосјајном Сиријусу, tako da је bilo veoma teško испитati његove osobine. Tek 1916. године bilo је moguće snimiti његов spektar — utvrđeno је да је on veoma sličan Сиријусu. Zato se odmah pretpostavilo da је pratilač težino tijelo, dakle nemam sопstvenu svjetlost, koje odbija Сиријусove zrake. Ali, taj zaključak se uskoro pokazao netачnim, jer је, ipak, primijećena razlika u spektrom. I polako se stvorila nova slika, ali s neobičnim osobinama.

Uporedimo sad Сиријус и његовог pratilača. Сиријусов prečnik је blizu dva puta veći, a masa 2,5 puta veća od Сунчeve, a gustina mu је 2,5 puta мања nego kod воде. Pratilača pratilača tri puta puta је veći od Земљinog, a masa је готовo jednaka Сунчevog. Iz svega slijedi da mu је gustina 30.000 puta veća no što je kod воде. Ako bismo materiju ove zvjezde, величине кутије, donijeli na Zemlju, težila bi tonu i po.

Kasnije se pokazalo da takvih zvjezda — koje су назване bijeli patuljci — има много у простору. Pročjevnuje се да су 10 odsto svih zvjezda u нашем svijezdanom sistemu takvi patuljci, али их је teško пронаћi због слабог sjaja. Sada bismo ovako opisali osobine ovih zvijezda.

— masu je priблиžno jednaka Sunčevoj ali prečnik је stotinu puta manji od Sunčevog, što znači da nisu osjetno veći od Zemlje;

— gustina može dostići milion grama u kubnom centimetru;

— slab sjaj: 100—1000 puta manji od Sunčevog.

Zašto се zvijezda tako degenerisala? Pretpostavlja се da u ovu fazu mogu doći zvijezde pri kraju svog razvijanja. Ovo je već znak bliske smrti.

Jos da napomenemo samo to da су Сиријусov pratiilač, због његovih neobičnih osobina, koristili i za provjeru Ajnštajnovne teorije relativnosti.

ФУДBAL

Пораз „Петровца“

Након шест првенствених кола „Петровац“ и „Могрен“ заузимају пласман у средини првенствене таблице. На први поглед, рекло би се да је то сасвим задовољавајуће, с обзиром на дosta оштру ко нкуренцију. Међутим, задовољству нема мјеста, поготово када су у питању игре Петровчана. „Петровац“ је у спио да забиљежи три побједе, али је исто толико пута поражен и са шест бодова након шест кола заузима осмо мјесто уз негативну гол разлику 10:13. Навијачима овог тима је најтеже пао пораз у игри с никшићким „Челником“ у шестом колу, и то на свом терену. Домаћи тим готово ништа није показао. Његови фудбалери кретали су се по терену безврзно и без циља, што су агилни гости искористили и нанијели им до сада најтежи пораз од 5:0. Стручни штаб мора да се забрине, јер игре Кораћа, Лонковића, Вучићевића, Баконовића, Шољаге, Скробановића, Мијовића, Арчона, Буретића, Томашевића и Радуловића ове јесени су испод њиховог играчког знања и реномеа.

Будвани, иако подмлађени, почели су солидније. Након шест кола по двије побједе и два пораза и исто толико неријешених игара. Са

БОКС

Ускоро омладинска школа

Прије осам мјесеци, тачније 16. фебруара, тридесетак омладинаца формирало је боксерски клуб „Будва“, први те врсте у нашој општини. Настојањем младих ентузијаста да његују ову борилачку вјештину омео је, као и многе друге иницијативе, катастрофални земљотрес од 15. априла и 24. маја. Уједно са тренирају на рингу и преко такмичења се боре да „ускоче“ у прву екипу, ови младићи су се несебично залагали да се што прије са владају тешкоће настале послије земљотреса и да се лакше поднесу послеђице стихије. Тако недавно њима је пошло за руком да укрсте рукавице с другом екипом боксерског клуба „Никшић“. С обзиром на услове у којима

зовио је доста реда, играчи се одговорно понашају према добијеним задацима и то се показало већ на стару. Поред икусних првотима, он је увео младе играче, освјежио тим и у предстојећим колима очекују се добри резултати.

С. Г.

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШЕГА КРАЈА

Нада и понос Илирске земље

Човјек коме „ни једна наука није била страна“ и „понос илирске земље“, како је, по налогу неке Дубровчанке, уклесано на његовом надгробном споменику, Никола Маињанин (Никола Которанин, Никола Модрушки) „припада плејади чуvenих личности из периода хуманизма“. Рођен је прије 1427. негде у Маинама, а умро 1480. у Риму. Још као дијете, њега је из православне средине привукла католичка црква и омогућила му да се школује и уздигне у њеној јерархији. Од 1434. до 1455. године школовао се у Венецији, где је докторирао на филозофији и теологији, након чега је извјесно врије ме служио у бенедиктиној опатији св. Луција у Башки, а затим, врло млад, 1457. постао је бискуп у Сену. Четири године касније, пошто је сједиште крбавске бискупије премештено у Модруш, именован је за модрушког бискупа. Истакао се затим као папин посланик на дворовима Стјепана Томашевића у Босни и Матије Корвина у Угарској. Николина мисија била је врло деликатна: Стјепан Томашевић је одређао плаћање данка султану, а својим крунирањем изазвао незадовољство Матије Корвина. Модрушком бискупу није преостајало ништа друго да наговори Корвина да, у интересу солидарности у борби против Турaka, пристане

на чин крунирања свога вазала. Захваљујући Николију дипломатској вјештини, Матија Корвин се обавезао да заједно с Томашевићем учествује у борби против Турака.

Послије пада Босне Никола поново одлази на двор Матије Корвина, где помаже организовање отпора, учествује у јавном животу Угарске, прати Корвина на његовим походима и лично се ангажује у борбама против Турaka. Жртва неке дворске интриге, Никола напушта Угарску и одлази у Италију, где се ангажује у служби паиске државе, постаје кастелан и губернер Витерба, Асколија и Фана, папин „комисар“ у Венецији, где ради на формирању папске флоте, која ће се, заједно са венецијанском, под војством Петра Могенита, супротставити све јачој поморској снази Турака. Управљао је папском флотом, учествовао у борбама на Леванту и у Малој Азији, затим против Фирентинача.

Знање стечено у млетачким школама Никола Маињанин је стално обогаћивао многобројним везама с италијanskим хуманистима онога доба, нарочито са корвинским хуманистичким кругом. Провео је једну зиму у Вараждину код Ивана Витеза с којим ће се касније дописивати и коме ће слати своја дјела на увид. Зна се да је посједовао веома богату библиотеку, једну од највећих приватних библиотека у оно доба.

Никола Маињанин писао је изванредним латинским језиком и оставил у рукопису више дјела теолошке, филозофско-моралистичке и историјске садржине, међу којима је најзначајније „О одбрани црквене слободе“, написано прије тачно пола миленијума 1479. године, послије побједе папске вајске над Фијеницом. У томе спису, поред података аутобиографског карактера и размишљања, он даје обавјештења о значајним догађајима свога времена, на у првом реду онима у којима је сам учествовао — о својој мисији код Стјепана Томашевића и Матије Корвина, о паду Босне под Турцима, о борбама с Турцима у Угарској, Влашкој, на Леванту и у Малој Азији. У дјелима филозофско-рефлексивног, теолошког и моралистичког карактера „Разговор о људској срећи“, „О понизности“, „О утјеси“ и „О готским ратовима“ он излаже своје концепције о тешким приликама у којима су се нашле неке европске државе, папство и, посебно „илирска нација“, не само због опасности од Турaka него и због моралне декаденције у вишим друштвеним слојевима. Његов говор одржан 1474. године у Риму поводом смрти кардинала Ријарија прва је позната ин кунабула чији текст потиче из пера човјека рођеног на јужнословенском подручју.

Кутак за разоноду

Казали су...

ДВИЈЕ ВРСТЕ ЉУДИ

САРТР: „Постоје само двије врсте људи с којима не могу да изађем на крај: они који све знају и они који не знају ништа.“

УСТИНОВ: „Енглез воли да се смије самоме себи, али он то чини да би другима ускратио задовољство да се смију на његов рачун.“

ЕМЕРСОН: „Најбољи начин да се чини добро јесте чврста одлука да се сувзије зло.“

НАЗИМ ХИКМЕТ: „Пацови који су напустили број лјуте се ако он потом не потоне.“

РАСЕЛ: „Трагично је то што су глупаци толико сигурни, а мудри тако пуни сумње.“

ТАЦИТ: „Гласније кукају они који мање тугују.“

ВИЛХЕЛМ БУШ: „Разлика између човјека и камиле? Камила може да ради цијеле недјеље, а да не пије, а човјек да пије цијеле недјеље а да не ради.“

РАЗЛОГ

Млади брачни пар пролизи колима кроз шуму. Одједном жена близну у плач:

— Више ме не волиш!
— Одакле ти, драга, та ква идеја?

— Кадгод си возио кроз шуму, прије него смо се узели, увијек си на овом мјесту имао квар на мотору.

СНАШАО СЕ

Дуго је размишљао како да се оправда због тога што се касно вратио. Чим је ушао у собу, сио је на

под и отворио кишобран.

— Шта си то опет измисlio? — разбјеснила се пробућена жена.

— Ништа — одговорио је — само чекам олују.

ОДГОВОР

— Зашто се и ти не купи с нама? — питају каубоји свог друга.

— Нешто ми се не купи — нећка се овај.

— Чујем да се стидиш, јер си, кажу, по цијелом тијелу длакав као мајмун.

— Ех, и та твоја супруга! Баш није лијепо од ње што свима прича!

НЕ МОЖЕ ДА ТРЧИ

— Без обзира на године, ја још не осјехам ста рост: могу да за једанаест секунди претрчим сто метара.

— Ја не могу тако брзо да трчим, али зато умјем боље да лажем.

КОНКУРЕНЦИЈА

Жена чита новине и, изненађена, обраћа се мужу:

— Да ли је, заиста, мрցуће да је језик жирафе дугачак 45 сантиметара?

— Па шта с тим? Нешћ, ваљда, рећи да си и због тога љубоморна?

ПОГРИЈЕШИО

Богаташ у годинама понудио лијепој старлетији брак. Просећи је, поставио је сљедеће услове:

— Моја жена мора да слуша, у правом тренутку да ћути и да ми цијelog живота буде вјерна.

— Онда — насмија се љепотица — шта ће вам жена? Боље је да набави те пса!